

**MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VÝSKUMU,
VÝVOJA A MLÁDEŽE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Černyševského 50, 851 01 Bratislava 5
sekcia regionálneho školstva a vzdelávania dospelých

Vážený pán
PhDr. Ján Papuga, PhD.
Moravská 17
900 27 Bernolákovo
B

Váš list číslo/zo dňa	Naše číslo	Vybavuje	Bratislava
01.04.2025	2025/11597-A3710:2	Mgr. Michaela Polónyová	18.06.2025

Vec

Odpoveď na pripomienky k Testovaniu 9 a požiadavky na zmenu

Vážený pán PhDr. Ján Papuga, PhD.,

dovoľujeme si reagovať na Váš list zo dňa 26.03.2025, v ktorom ste spoločne s ďalšími 76 členmi Spoločenstva slovenčinárov, priateľov školy a vyučovania slovenčiny, vyjadrili svoje pripomienky a návrhy v súvislosti s realizáciou Testovania 9.

Vaše námety a pripomienky sme konzultovali s realizátorom testovania – Národným inštitútom vzdelávania a mládeže (NIVaM). Nižšie Vám zasielame vecné stanovisko.

Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže a NIVaM oceňujú každú konštruktívnu kritiku a pripomienky, ktoré sú pre realizátorov Testovania 9 dôležitou spätnou väzbou, ktorá prispieva k skvalitňovaniu práce.

Rozumieme uvedeným výhradám a absolútne nespochybňujeme právo učiteľov na názor v tejto veci. Rovnako však upozorňujeme, že ako nižšie uvádzame, s názormi a návrhmi Spoločenstva slovenčinárov, priateľov školy a vyučovania slovenčiny (SSPŠaVS) sa nestotožňuje celá učiteľská obec. Napriek tomu k nim pristupujeme s plnou vážnosťou a posudzujeme ich ako dôležitý názor skupiny učiteľov slovenského jazyka a literatúry.

Vo svojom liste SSPŠaVS navrhuje realizovať Testovanie 9 v dvoch dňoch z dôvodu, že je pre žiakov 9. ročníka a ekvivalentných ročníkov stredných škôl náročné a nevyhovujúce z pohľadu psychohygieny. V tejto súvislosti chceme pripomenúť, že tento návrh by pre školy s vyučovacím jazykom maďarským znamenal realizáciu Testovania 9 dokonca v troch dňoch. Oceňujeme zároveň, že si SSPŠaVS uvedomuje, že realizácia Testovania 9 na školách s vyučovacím jazykom slovenským v dvoch dňoch má organizačné úskalia – výrazne sa zvýši administratívna záťaž na školy a mimo iného bude mať aj finančné dopady.

S námietkami zo strany SSPŠaVS, že absolvovanie testov zo slovenského jazyka a literatúry po teste z matematiky je pre žiakov náročné, sa stretávame každoročne, iné skupiny učiteľov však navrhujú tento problém riešiť skôr prehodením poradia. Týmto sa však problém nevyrieši, lebo potom vystúpia s rovnakou námietkou učiteľa matematiky. Taktiež nie je riešením každoročne meniť poradie predmetov, pretože pre konkrétnych žiakov, ktorí absolvujú Testovanie 9, nemá žiaden význam, naopak, každoročná zmena poradia môže iba spôsobiť chaos v organizácii testovania, keďže by sa každoročne menili organizačné pokyny a harmonogram testovania pre školy. Poradie predmetov určil NIVaM – matematika bola vybraná ako prvý predmet po dôkladnom zvážení. Uznávame, že problém by sa vyriešil dvojdným testovaním, to by však, ako SSPŠaVS vo svojom liste uvádza, znamenalo administratívnu záťaž pre školy, zároveň by to malo aj nemalé finančné dopady. Zo strany realizátora testovania je samozrejme možné rozdeliť testovanie na 2 dni, ale zo spätnej väzby k Testovaniu 9 od škôl vyplýva, že početná skupina riaditeľov škôl má výhrady voči pridaniu ďalšieho testovacieho dňa. Touto problematikou sa realizátori testovania zaoberajú už niekoľko rokov, analyzujú každoročne *Dotazníky o priebehu testovania* a *Správy externého dozoru*, do ktorých uvádzajú pedagógovia svoje postrehy, návrhy na zlepšenie aj námietky k Testovaniu 9. A práve na základe týchto analýz každoročne možno konštatovať, že dvojdnové testovanie nemá celoplošnú podporu zo strany manažmentu škôl, preto sa doteraz k tomuto kroku nepristúpilo.

Ďalšia námietka SSPŠaVS súvisí s náročnosťou testov a obsiahlosťou textov zo slovenského jazyka a literatúry v Testovaní 9. Zároveň však SSPŠaVS nespochybňuje dôležitosť testovať kompetenciu čítania s porozumením, ktoré je v rámci predmetu slovenský jazyk a literatúra (ďalej SJL) priestorom pre overovanie čitateľskej gramotnosti. V tejto súvislosti v prvom rade je nutné uviesť, že testovacie nástroje Testovania 9 sú plne v súlade s platným vzdelávacím štandardom a sú pripravované v spolupráci s učiteľmi základných škôl, ktorí sú súčasťou autorského tímu aj tímu recenzentov. Okrem toho testy prechádzajú pilotným testovaním na vzorke žiakov podľa stratifikovaného výberu a následným štatistickým spracovaním výsledkov, na základe ktorého sa ďalej upravujú jednotlivé testové položky či ukážky. Proces prípravy testov zo všetkých predmetov je dlhodobý a je v súlade so svetovými trendmi v oblasti externého hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov, čo zaručuje vysokú kvalitu testovacích nástrojov. Aj na základe doteraz obdržaných komentárov k testom je možné tvrdiť, že testy boli kvalitné a ich náročnosť adekvátne účelu testovania – overiť vedomosti a spôsobilosti žiakov na konci vzdelávania na základnej škole. Nemenej dôležité je nastaviť testy tak, aby zohľadnili skutočnosť, že žiaci, ktorí dosiahnu úspešnosť nad 90 %, budú na gymnáziá prijatí bez prijímacích pohovorov. Z toho dôvodu je nevyhnutné, aby testy obsahovali aj také úlohy, ktoré dokáže vyriešiť len skupina najúspešnejších žiakov v populácii, ktorí majú predpoklady zvládnuť štúdium na gymnáziách.

V teste zo SJL sa overujú zručnosti, kompetencie a vedomosti vyplývajúce z požiadaviek Štátneho vzdelávacieho programu pre SJL. Test SJL nemá ambíciu v plnej miere overovať čitateľskú gramotnosť, ktorá je nadpredmetová kompetencia a vyžaduje si prepojenie funkčných kompetencií a vedomostí zo všetkých vyučovacích predmetoch na rovnocennej úrovni. V teste zo SJL, ako vyššie uvádzame, sa overuje čítanie s porozumením. Cieľom súboru položiek je overiť kompetencie na úrovni explicitných a implicitných informácií vyplývajúcich z textu (pri čitateľskej gramotnosti sa vyžaduje významná nadtextová kompetencia a vedomosti zo širokého spektra vyučovacích predmetov na rôznych úrovniach). Inštrumentom čítania s porozumením je práca s textom. Úlohy zamerané na čítanie s porozumením zároveň vychádzajú zo zručností, ktoré žiaci nadobúdajú aj na vyučovacích hodinách SJL, keďže na hodinách slovenského jazyka (ako i na iných vyučovacích predmetoch) žiaci pracujú s vecnými textami, resp. nesúvislými/kombinovanými textami

rôznych žánrov a práve na hodinách literatúry žiaci pracujú s rozsiahlejšími umeleckými textovými jednotkami rôznej formy. Funkčnosť týchto zručností a kompetencií sa overuje práve na rôznorodých textových jednotkách. Zlučovanie kompetencie čítania s porozumením na úrovni medzipredmetových vzťahov s jazykovými a literárnymi zručnosťami i vedomosťami je v súlade s vyučovacími trendmi kľúčovými pre 21. storočie. Štatistiky každoročne ukazujú, že práve úlohy zamerané na čítanie s porozumením zvládajú žiaci najlepšie, teda test je poskladaný tak, aby mal žiak z každej výkonnostnej skupiny možnosť zažiť pocit úspechu, ak vie narábať s informáciami na adekvátnej úrovni, teda priemernej úspešnosti medzi 40 až 60 %. Tridsiatimi položkami sa nedajú pokryť všetky zručnosti a vedomosti, ktoré sa očakávajú od žiaka pri výstupe z deviateho ročníka, preto sú rôzne zložky predmetu v teste zastúpené reprezentatívne. NIVaM citlivo vníma všetky námety a pripomienky k úlohám a bude, tak ako doposiaľ, pracovať na skvalitňovaní testovacích nástrojov a zefektívňovaní zadaní, aby boli korektné. Napriek tomu si realizátori testovania uvedomujú, že každé jedno testovanie bude sprevádzané subjektívnymi pocitmi a postojmi.

V súvislosti s návrhom SSPŠaVS na predĺženie času pre test zo SJL NIVaM má za to, a pilotné merania to opakovane potvrdzujú, že na predĺženie času nie je dôvod. Počas pilotných meraní sa neoveruje len kvalita jednotlivých úloh, ale zisťuje sa aj čas, ktorý žiaci na riešenie potrebujú. Čas zapisuje administrátor do OH žiaka po vypracovaní celého testu. Výstupy z pilotných overovaní potvrdzujú, že čas na riešenie je dostatočný. Testy sa pilotujú minimálne dvakrát. Pilotné merania prebiehajú v podobnom režime ako hlavné meranie – testy dostanú žiaci v rovnakom poradí za sebou, teda najprv matematiku a potom slovenský jazyk a literatúru. Testy riešia aj žiaci so zdravotným znevýhodnením – avšak bez úprav a predĺženia času. Napriek tomu pilotné merania ukazujú, že testovací čas je dostatočný. V prvom pilotnom overovaní majú žiaci v SJL 40 úloh a čas na riešenie 80 minút, pričom priemerný čas sa pohybuje v rozmedzí 60 – 70 minút. V druhom pilotnom overovaní je 30 úloh a čas 70 minút, tu sa priemerný čas pohybuje v rozmedzí 45 – 60 minút. Nedosiahnutosť, ako ďalší indikátor, či je čas na riešenie dostatočný, nepresahuje hranicu 0,6 %. Zo štatistického hľadiska sa otázkou času treba zaoberať, ak by nedosiahnutosť presiahla 30 %. Podobné zistenia avizujú aj samotní administrátori, ktorí majú skúsenosť, že im žiaci testy zo SJL (aj MJL) odovzdávajú vyriešené skôr, ako je stanovený čas.

K tretej požiadavke SSPŠaVS NIVaM uvádza, že úpravy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením počas Testovania 9 vonkoncom nespočívajú iba v predĺžení času. Na príprave a recenziách testov pre žiakov so zdravotným znevýhodnením s NIVaM spolupracuje tím odborníkov vrátane učiteľov profilových predmetov zo škôl pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (napr. surdopédi, tyflopédi, logopédi a i.) a školských špeciálnych pedagógov. Úpravy testov sa robia s maximálnym ohľadom na špeciálne potreby žiakov konkrétnych kategórií druhov zdravotných znevýhodnení. Vzhľadom na skutočnosť, že testy sa pripravujú pre druhy zdravotných znevýhodnení a nie pre individuálne potreby jednotlivcov (čo nie je reálne), je nutné si uvedomiť, že niektorým žiakom konkrétne úpravy vyhovujú viac, niektorým menej. Vyhláška č. 223/2022 Z. z. o základnej škole uvádza v § 12 v bode (3), že *„žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami počas externého testovania žiakov základnej školy také úpravy, aké mal počas vzdelávania sa v základnej škole.“* Ak má žiak špecifickú potrebu, ktorú potrebuje zohľadniť aj pri externom testovaní, jeho škola má možnosť realizátorov testovania kontaktovať a NIVaM sa snaží čo najlepšie nastaviť kompenzačné mechanizmy v rámci testovania v súlade s aktuálne platnou legislatívou. Zároveň majú žiaci so zdravotným znevýhodnením aj úpravu hodnotenia – rozšírené kľúče správnych odpovedí. Žiaci môžu počas testovania používať podľa individuálnej potreby tie kompenzačné pomôcky, ktoré používajú bežne na vyučovaní pri písaní písomných prác, resp. tie, ktoré vyplývajú zo záverov diagnostických vyšetrení.

Pri externom testovaní na základnej škole je možné použiť naozaj široké spektrum kompenzačných pomôcok. Všetky tieto informácie sú pre školy dostupné v rámci organizačných pokynov, ktoré pripravuje NIVaM, sú verejné, dostupné na webovej stránke NIVaM a školy sú o nich informované.

Na záver je nutné uviesť, že súčasne s kurikulárnymi zmenami, ktoré sa v rámci Plánu obnovy a odolnosti aktuálne implementujú na základných školách, zriadilo MŠVVaM SR pracovné skupiny, ktorých členmi sú aj odborníci z NIVaM, s cieľom prediskutovať na širšom fóre odborníkov a následne navrhnúť zmeny, ktoré prispievajú k skvalitňovaniu a modernizácii vzdelávania na základných a stredných školách. Medzi diskutovanými témami je aj zmena prijímacieho konania na stredné školy, pričom podľa vzoru iných európskych krajín sa uvažuje o centrálnej prijímacej skúške obdobného formátu ako je teraz Testovanie 9.

S pozdravom

K. Jakubík
Mgr. Karol Jakubík, L.L.M.
generálny riaditeľ